

Zonnebaarsbestrijding?

Aanleiding

In de Oostelijke Mijnstreek komen nog enkele kleine restpopulaties voor van de kamsalamander (*Triturus cristatus*). Het aantal gedocumenteerde waarnemingen is echter gering en het is maar de vraag of de soort hier nog een toekomst heeft. Waarschijnlijk was er ooit een aaneengesloten verspreidingsgebied dat liep vanaf de golfbaan Brunssummerheide langs de Duitse grens met de Teverener Heide tot de Schinveldse bossen. De laatste meldingen komen echter steeds vanuit enkele voortplantingspoelen die in een zeer slechte staat verkeren. Diverse pogingen tot poelherstel zijn tot op dit moment op niets uitgelopen.

In dit gebied bevindt zich ook een grote poel van ongeveer 1,5 hectare die is ontstaan na de sanering van een regionale stortplaats. Op zich een poel met potentie voor de kamsalamander. De locatie is slechts enkele honderden meters verwijderd van de golfbaan Brunssummerheide en ligt direct tegen de Teverener Heide.

Figuur 1. De betreffende poel van ongeveer 1,5 hectare. (Foto: L. Paulssen)

De poel raakte echter met zonnebaars (*Lepomis gibbosus*) bezet en werd daardoor ongeschikt voor onder andere de kamsalamander. Daardoor ontstond het plan om in februari 2013 de vis te verwijderen.

Aanpak in de praktijk

Het plan was de poel in de winterperiode leeg te pompen, de aanwezige inheemse vis te verplaatsen en hierna met een drainagesysteem de top laag enkele weken te laten indrogen. Toestemming van de eigenaar werd snel verkregen en na twee dagen pompen kon de vis samen met een plaatselijke visvereniging worden weggevangen.

Figuur 2. De inheemse vis wordt gevangen en elders uitgezet. (Foto: L. Paulssen)

De waterhoeveelheid van ongeveer 5.000 m³ kon op deze locatie vrij eenvoudig naar elders worden afgevoerd.

Het graven van de drainagesleuven was een moeizame bezigheid, omdat de sleuven steeds weer in elkaar zakten waarna opnieuw gegraven moest worden. Het was ook niet geheel ongevaarlijk om met een waadpak deze werkzaamheden uit te voeren, omdat de sliblaag plaatselijk een meter dik was. Wegzakken en vast komen zitten was niet ondenkbaar. Hiervoor moest er altijd een tweede man aanwezig zijn op de oever en was er een verbinding met een life-line tot de graver. Nadat de drainagesleuven klaar waren, zorgden kleinere pompompen voor de verdere ontwatering. Wonderbaarlijk was dat zelfs na een week pompen nog steeds levende zonnebaarsen aan de pomp verschenen, terwijl de bodem van de poel optisch droog leek. Inmiddels was de vorst ingetreden.

Figuur 3. Zelfs na een week draineren verschenen er nog levende zonnebaarsen aan de pomp, (Foto: L. Paulssen)

Figuur 4. Zo zag de poel er na een week drainage uit. (Foto: L. Paulssen)

Na 2 weken drainage met medewerking van onder andere vorst, reigers, nijlganzen en kraaien kwam er geen water meer in en waren er geen zonnebaarsen meer. Er werd besloten te stoppen met de drainage. De poel kon weer op peil komen. Duizenden zonnebaarsen hadden inmiddels het loodje gelegd.

Om mensen te informeren en waarschuwen voor de gevaren van visintroducties werden ook enkele informatieborden geplaatst bij de ingangen van dit openbare wandelgebied.

En toen ...

De start van het seizoen 2014 zag er veelbelovend uit. De poel werd druk bezocht door honderden padden, bruine kikkers en vele salamanders.

Na enkele maanden kwam echter het bericht dat er toch weer mensen waren geweest die enkele emmers met zonnebaarsen hadden uitgezet. Ze waren zelfs aangesproken door wandelaars die hen wezen op de informatieborden en hen probeerden duidelijk te maken dat het uitzetten van vis in deze poel echt niet de bedoeling was. Hierop werd laconiek gereageerd om vervolgens de emmers in de poel te ledigen. Ze hadden nu immers hun eigen overschotten op een "diervriendelijke" manier weggewerkt.

Hierna is het weer zeer snel gegaan met de opmars van de zonnebaars en we zijn op dit moment weer terug bij af. Ongeveer 260 manuren en gewenste resultaten gingen in rook op.

Conclusie

De beschreven methode van visvrij maken is weliswaar arbeidsintensief, maar kan als mogelijkheid worden beschouwd indien de locatie niet vrij toegankelijk is. Indien de locatie voor publiek toegankelijk is, lijkt het niet zinvol. Er zijn nog steeds mensen die het uitzetten van vis (inclusief exoten) in de vrije

natuur de gewoonste zaak van de wereld vinden. Men weet zich geen raad met deze dieren en het humaan doden is voor hen geen optie. Uitzetten in de vrije natuur is dan de eenvoudigste oplossing. Zelfs als we de negatieve gevolgen van uitzettingen proberen kenbaar te maken, blijkt dat hun eigen denkbeelden bepalend zijn.

Lei Paulssen

Géén vis of exoten uitzetten s.v.p.

Deze poel is o.a. leefgebied van de zeldzame Kamsalamander.

De Kamsalamander (Triturus cristatus).

De Kamsalamander komt in deze streek alleen nog in deze omgeving voor. Vis en exoten (zoals Zonnebaars) zullen het uitsterven van de Kamsalamander tot gevolg hebben.

**Inlichtingen: Bodemzorg Limburg BV
043-3509693**

